

SIATKI CENTYLOWE

Teoretyczne Podstawy Pielęgnacji Dziecka

Co to siatki centylowe?

Siatki centylowe to specjalne wykresy, które powstały po przebadaniu wielu tysięcy prawidłowo rozwijających się i zdrowych dzieci. Mamy inne siatki dla chłopców i inne dla dziewczynek.

Jakie informacje umieszczono na osiach?

Na dolnej osi (oś pozioma) zazwyczaj jest wiek dziecka, dla maluszków są to miesiące, dla dzieci starszych wiek w latach. Oś pionowa określa badany parametr: wzrost, waga, obwód głowy, BMI lub inne.

Krzywe na siatkach- co oznaczają?

Na siatkach widzimy wiele krzywych oznaczonych na końcu liczbami, najczęściej są to: 3, 10, 25, 50, 75, 90, 97.

Te liczby oznaczają procenty, nazywamy je centylami. Te krzywe nazywamy krzywymi centylowymi, a przestrzenie pomiędzy nimi to pasy/ przedziały centylowe.

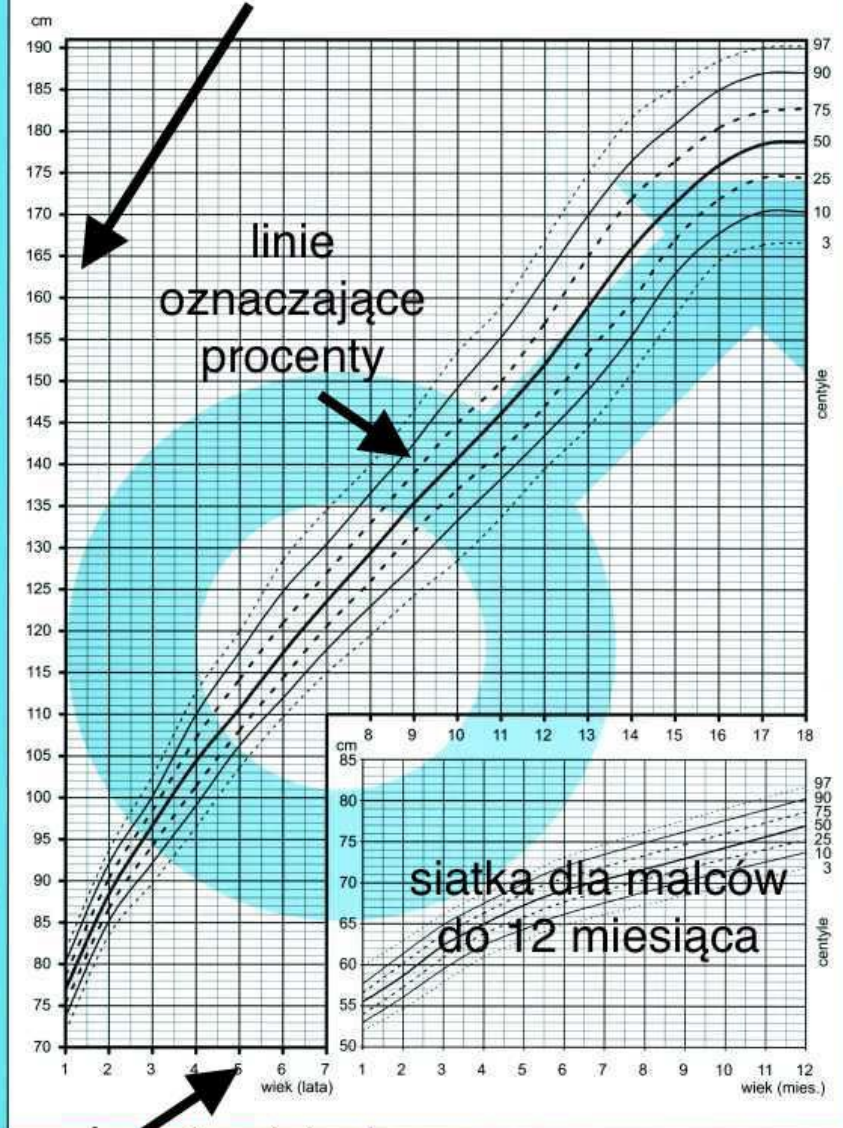
Dana liczba mówi nam, ile procent dzieci w danym wieku miało określoną np. masę ciała lub wzrost większą lub mniejszą od naszego dziecka.

Żeby sobie to lepiej wyobrazić możemy procenty zamienić sobie na liczby. 100 procent oznaczałoby wtedy 100 przebadanych dzieci, 75 procent to 75 dzieci i tak dalej.

Gdy usłyszymy od lekarza, że nasze dziecko jest ze wzrostem na 25 centylu to możemy sobie wyobrazić, że 25 dzieci jest od niego niższych, a cała reszta z tych 100 czyli 75 osób jest wyższych.

Czyli nasze dziecko należy do raczej niższych, ale jest to nadal prawidłowo.

oś wzrostu w centymetrach

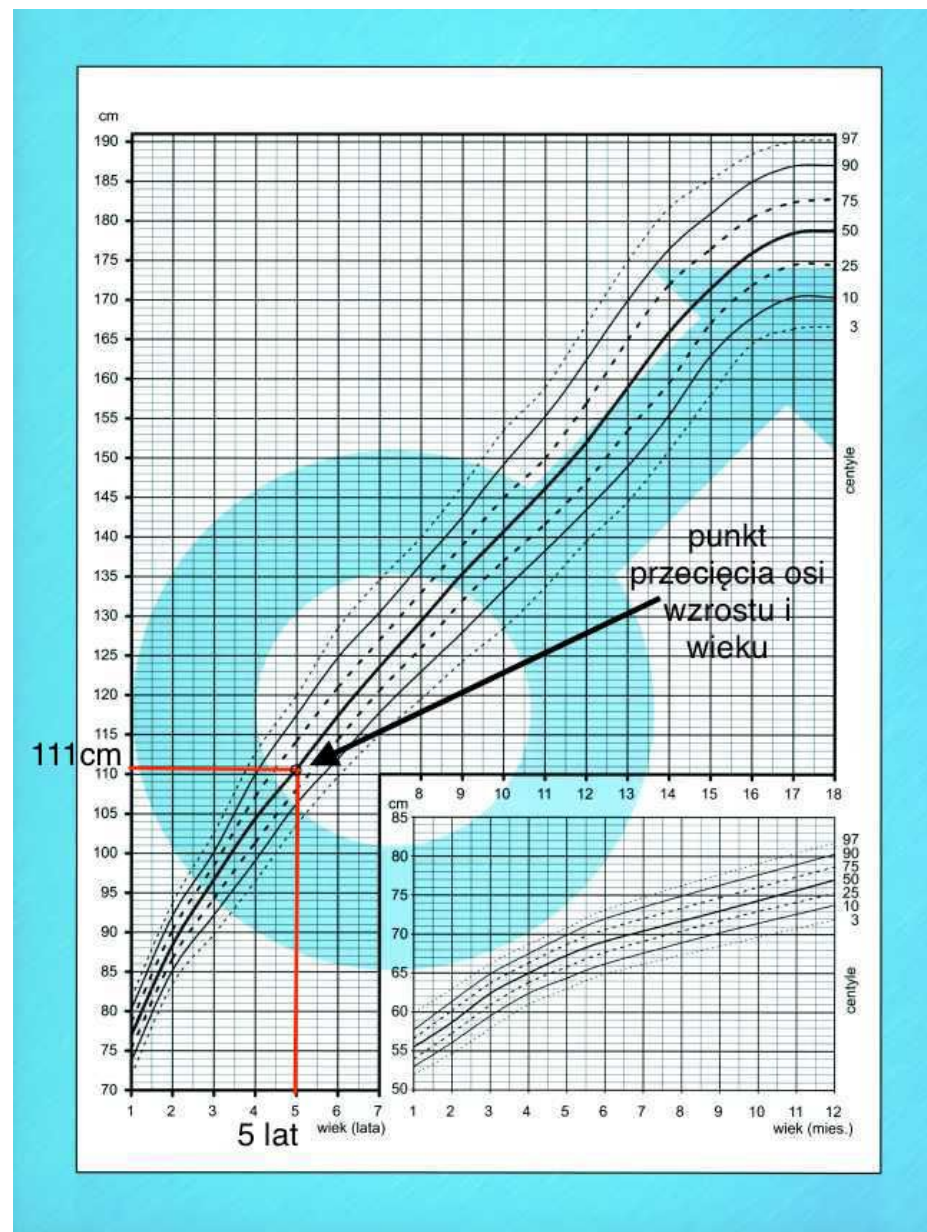
oś wieku dziecka

Zaznaczanie na siatce centylowej odpowiedniego punktu

Chcąc sprawdzić czy nasze dziecko ma prawidłowy wzrost musimy zaznaczyć go na siatce centylowej w miejscu przecięcia się go z wiekiem dziecka. Spróbujmy określić czy wzrost 111cm dla 5 letniego chłopca jest prawidłowy.

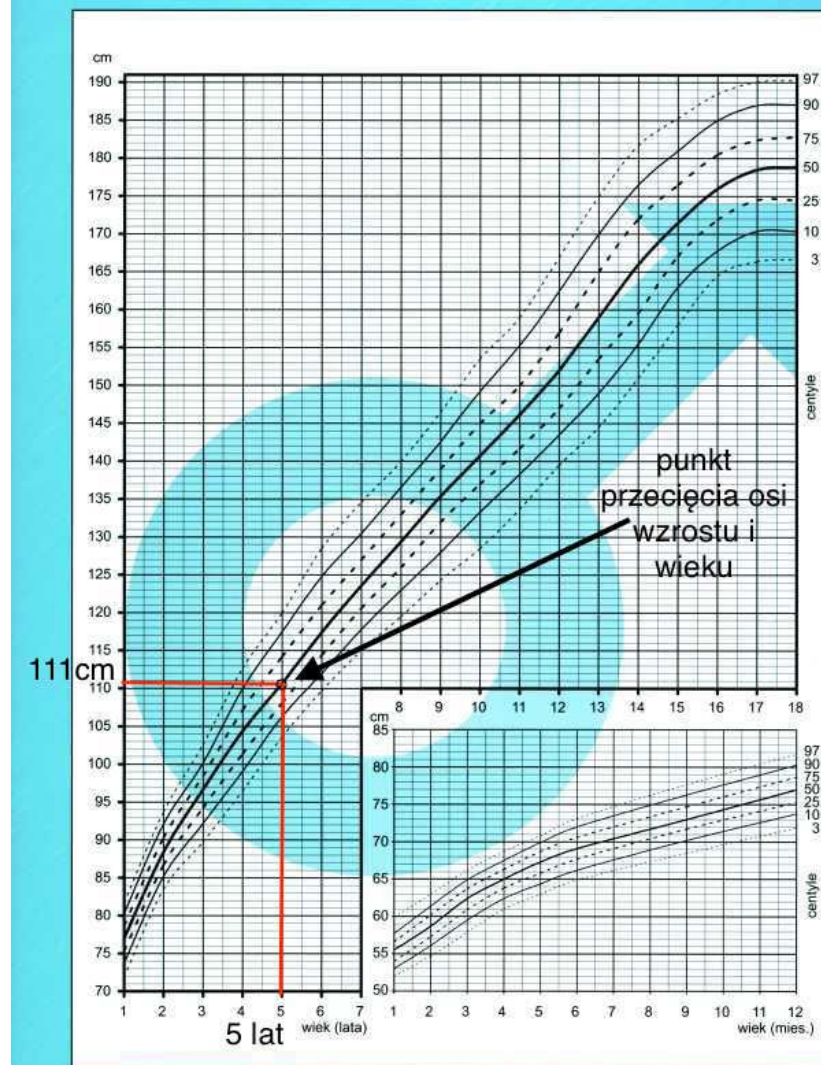
Na przykładowym rysunku mamy siatkę centylową dla chłopców. Znajdujemy wzrost 111cm, a potem wiek równe 5 lat, wyrysowujemy linię i w miejscu ich przecięcia stawiamy punkt. Ten punkt określa nam wzrost naszego dziecka.

Teraz sprawdzamy pomiędzy jakimi liniami z centylami (to te liczby z boku) znajduje się nasz punkt. Może się zdarzyć, że będzie leżał dokładnie na linii.

W naszym przykładzie jest to linia 50 centyla. Punkt może znajdować się także pomiędzy dwiema liniami, mówimy wówczas, że wzrost dziecka znajduje się między np. 25 a 50 centylem.

Gdy dziecko ma 5 i pół roku to ten wiek szukamy, nie prowadzimy linii od 5 lat tylko od połowy między 5 a 6 rokiem życia. Gdy dziecko ma 5 lat i 10 miesięcy to linię przesuwamy jeszcze bliżej 6 lat.

Normy. Gdzie na siatce centylowej może znajdować się punkt i jest to prawidłowe, a gdzie już nie.

Wielu rodziców zastanawia się mierząc swoją pociechę w domy czy nie jest za niska lub za wysoka, czy nie waży za dużo lub za mało.

Nanosząc swoje pomiary na siatkę centylową łatwo to sprawdzić.

Przedziały:

- Przedziały od 25 do 75 centyla są normą. Tu mieści się większość dzieci.
- Przedziały od 10 do 25 centyla są też prawidłowe, po prostu dziecko należy do tych drobniejszych.
- Przedziały 75 do 90 są prawidłowe, dziecko należy do tych większych, rozwija się prawidłowo.

Przedziały:

- Gdy dziecko znajduje się między przedziałem 10-25 lub 75 -90 należy sprawdzić czy zarówno waga jak i wzrost dziecka (a dla niemowląt także obwód głowy) mieszczą się także w tych przedziałach. Jeśli tak jest to dziecko rozwija się prawidłowo. Gdy natomiast wzrost jest na 25 centylu a waga na 75 to oznacza nieprawidłowy rozwój i wymaga diagnostyki!
- Przedziały między 90 a 97 centylem oraz 10 a 3 centylem są przedziałami obserwacyjnymi, nie są prawidłowe, wymagają spokojnej obserwacji i podstawowych badań diagnostycznych.
- Gdy dziecko znajduje się poniżej 3 centyla lub powyżej 97 centyla zawsze wymagana jest szybka diagnostyka. W takich przypadkach nie ma czasu na obserwację.

Przedziały, normy.

Rozwój każdego dziecka jest inny, ale musi przebiegać równomiernie.

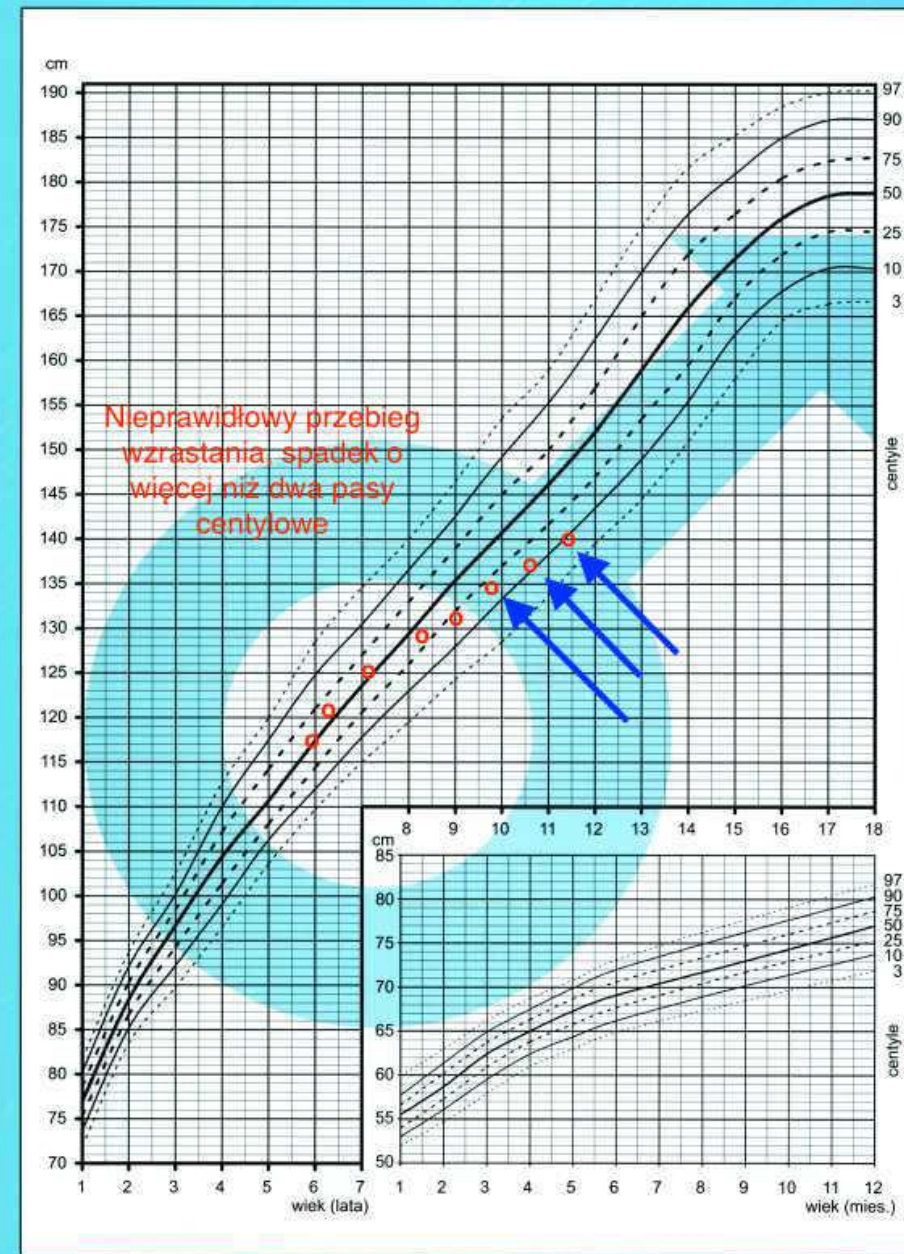
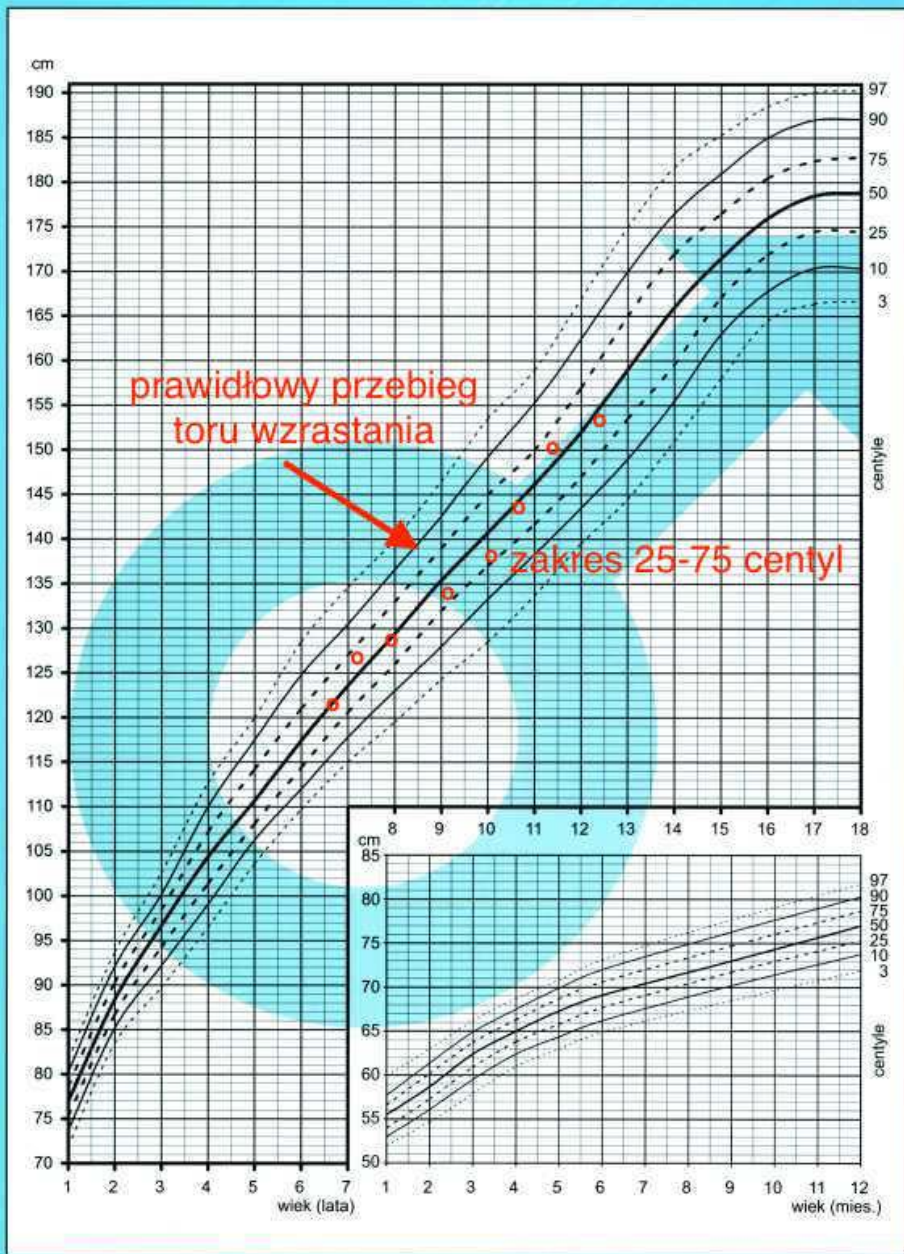
Dziecko, którego wzrost utrzymuje się pomiędzy 75 a 50 centylem nie może nagle spadać na 10, bo to oznacza, że dzieje się z nim coś niedobrego, co wymaga diagnostyki.

Tak samo, gdy cały czas punkty były blisko 75 centyla i nagle spadły na 25 powinna zapalić nam się czerwona lampka, że coś jest nie tak, dzieje się coś złego.

Natomiast dziecko, którego wzrost cały czas przebiegał na 25 centylu może okresowo dochodzić do 10 i nie będzie w tym nic złego.

Ogólna zasada jest taka, iż dana cecha (wzrost, waga, obwód głowy) nie może się wahać o więcej niż dwa pasy/przedziały centylowe.

Ważny jest także rozwój rodziców. Jeżeli oboje rodzice są wysocy, mają wzrost powyżej 75 centyla, a ich dziecko wzrost na 10 centylu to wymaga diagnostyki, czy po prostu nie odziedziczyło wysokiego wzrostu, czy jednak jest chore i wymaga leczenia.

Dziękuję za uwagę

Elżbieta Żędzian